

GLOBAL SPC

BUSINESS & LEGAL CONSULTING

GATS

ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԵՎՏՐԻ ԳԼԽԱՎՈՐ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ

Զեկուցող՝ Գևորգ Թորոսյան

ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԵՎՏՈՒՐ (ԾԱ)

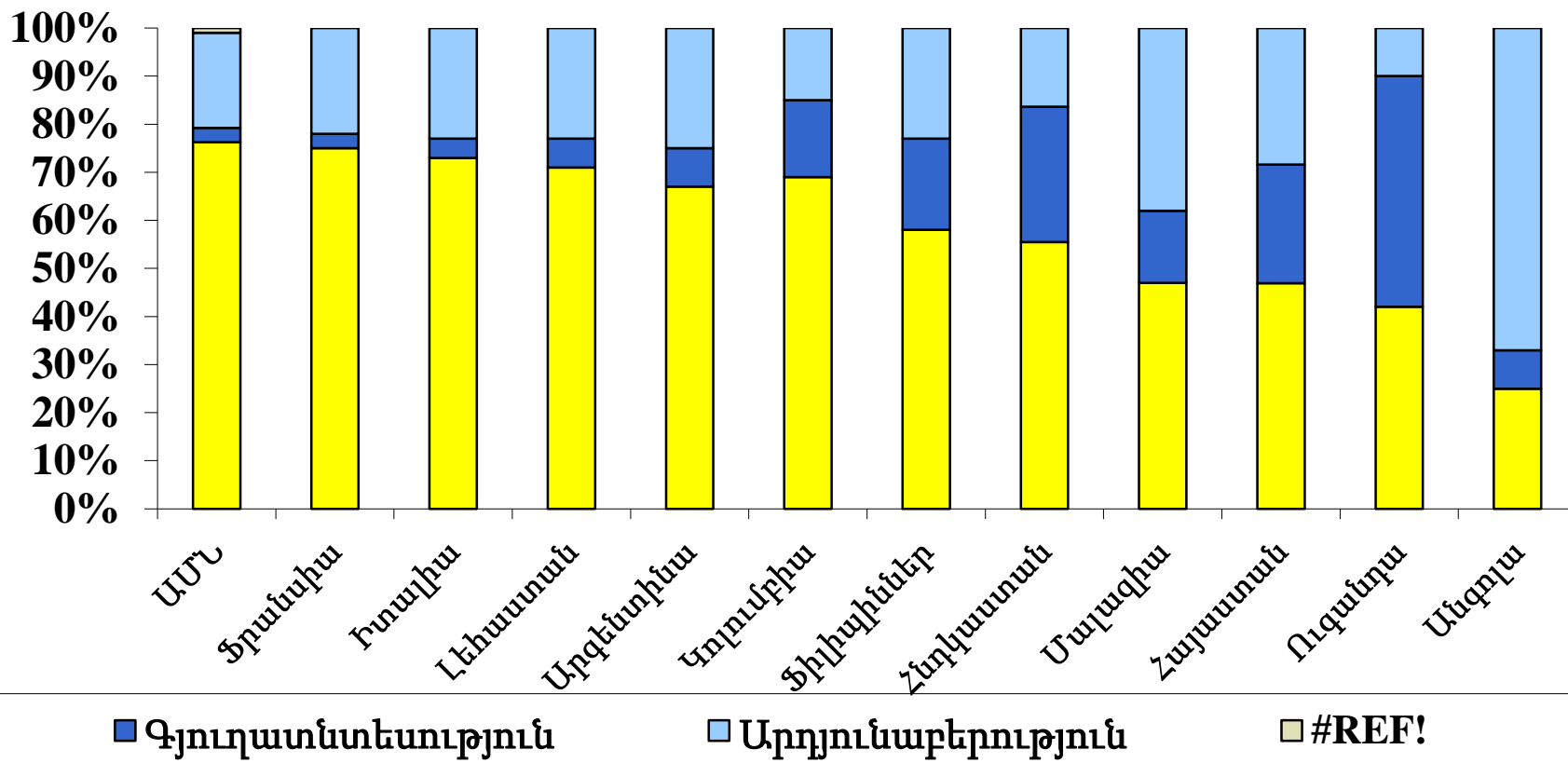
Համաշխարհային արտադրանքի 60 % կազմում են ծառայությունները

Ծառայությունների ոլորտը ապահովում է 30 % զբաղվածություն համաշխարհային մակարդակով

Աշխարհում տուրիզմի սեկտորում զբաղված է յուրաքանչյուր 10 աշխատողից 1-ը

ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱԺԻՆԸ ՀԱՄԱԽԱՌՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔՈՒՄ (2006 թ)

Աղբյուր՝ ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայություն և Համաշխարհային Բանկ

ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԵՎՏՈՒՐ (ԾԱ)

Համաշխարհային առևտրի 20 % ընկնում է ծառայությունների առևտրի բաժնին

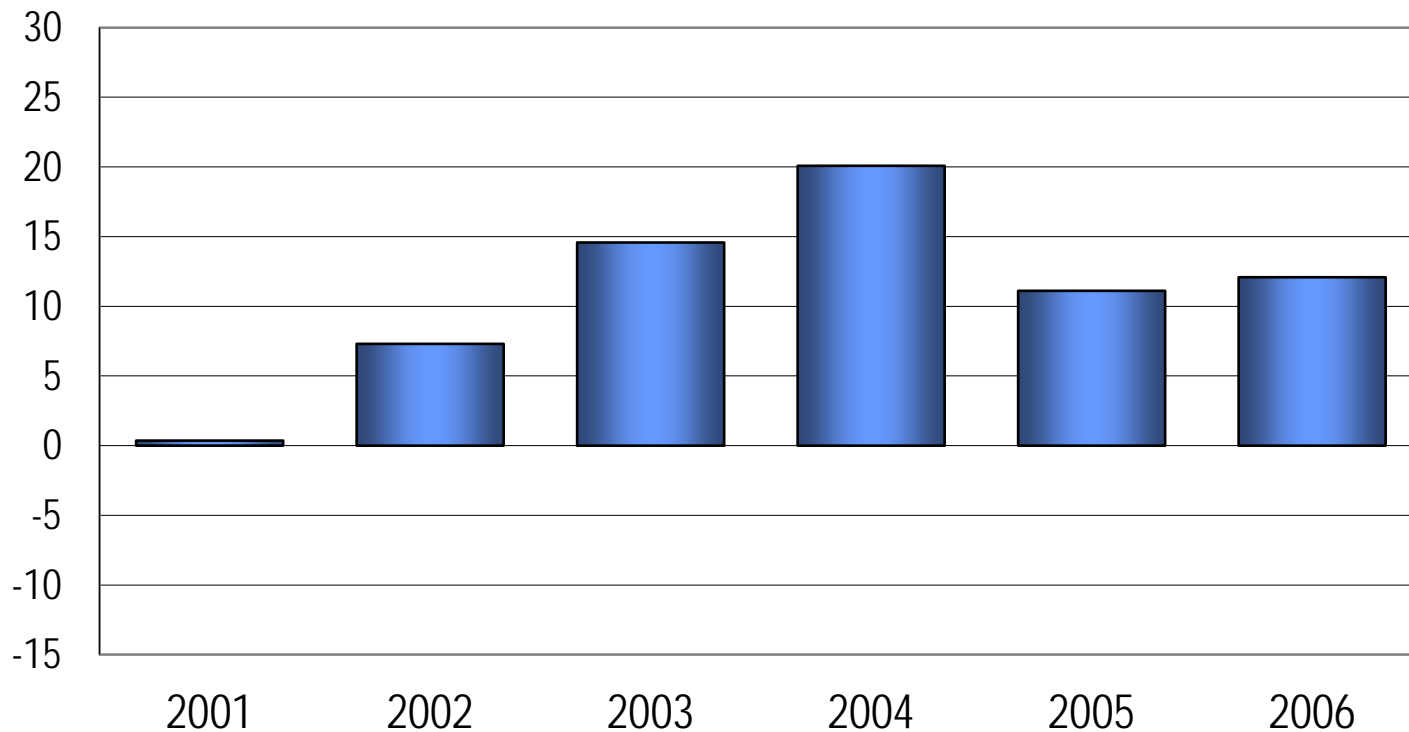
Ծառայությունների համաշխարհային առևտրի ծավալները 2006 թ.-ին կազմել են մոտ 2.7 տրիլիոն \$

Միջազգային առևտրի հոսքերում ծառայությունների առևտրի ծավալների աճը (հարաբերական առումով) ամենաբարձրն է

ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ԾԱՎԱԼՆԵՐԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆԸ (ՏՈԿՈՍՆԵՐՈՎ)

Աղբյուր՝ *WTO International trade statistics 2007*

ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ԾԱՎԱԼՆԵՐԸ 2006 Թ.

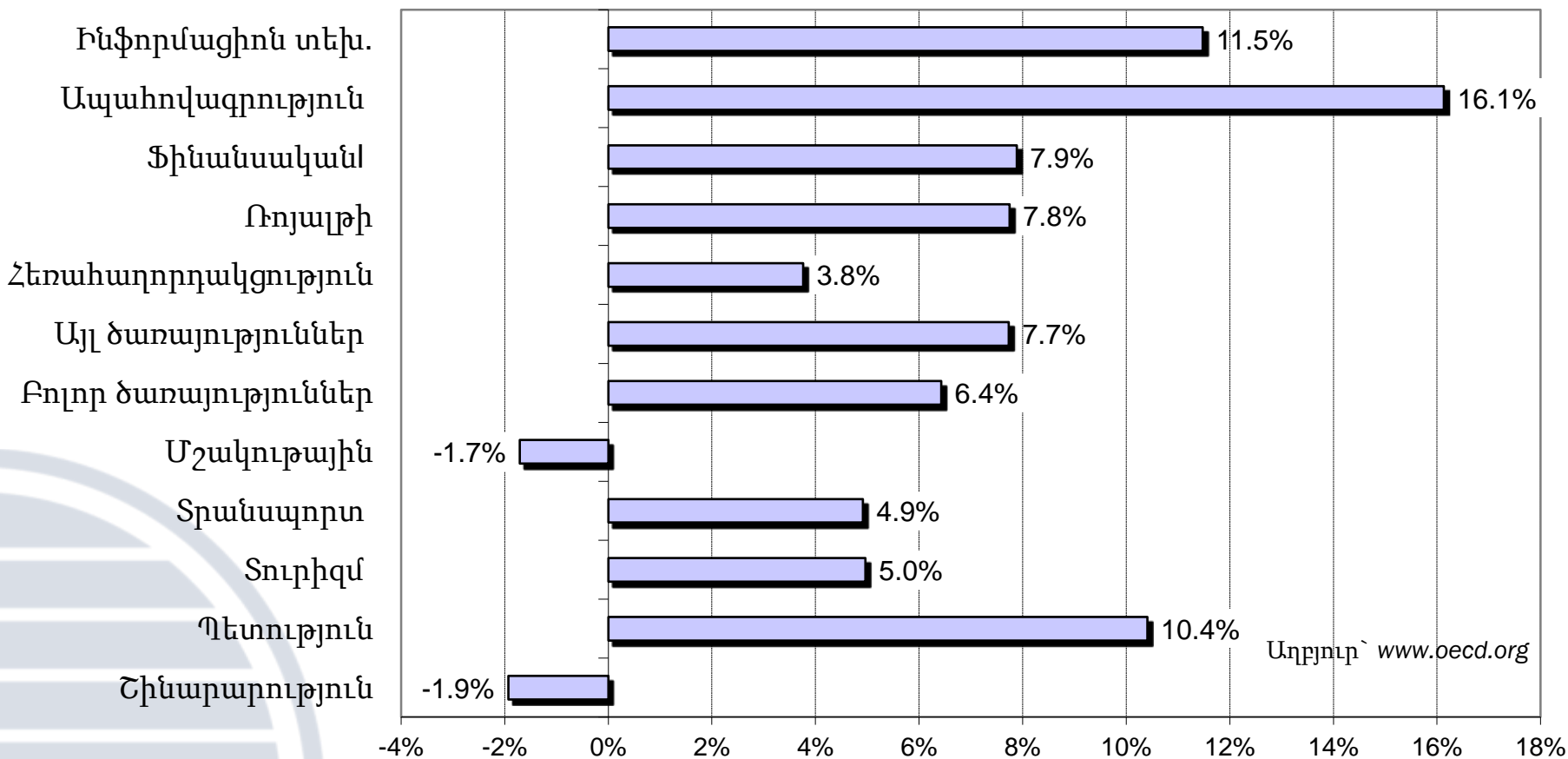
	Տրիլիոն \$	Տոկոս
Բոլոր ծառայությունները	2755 \$	100.0 %
Տրանսպորտ	630 \$	22.9 %
Տուրիզմ	745 \$	27.1 %
Այլ ծառայություններ	1380 \$	50.0 %

Աղբյուր՝ *WTO International trade statistics 2007*

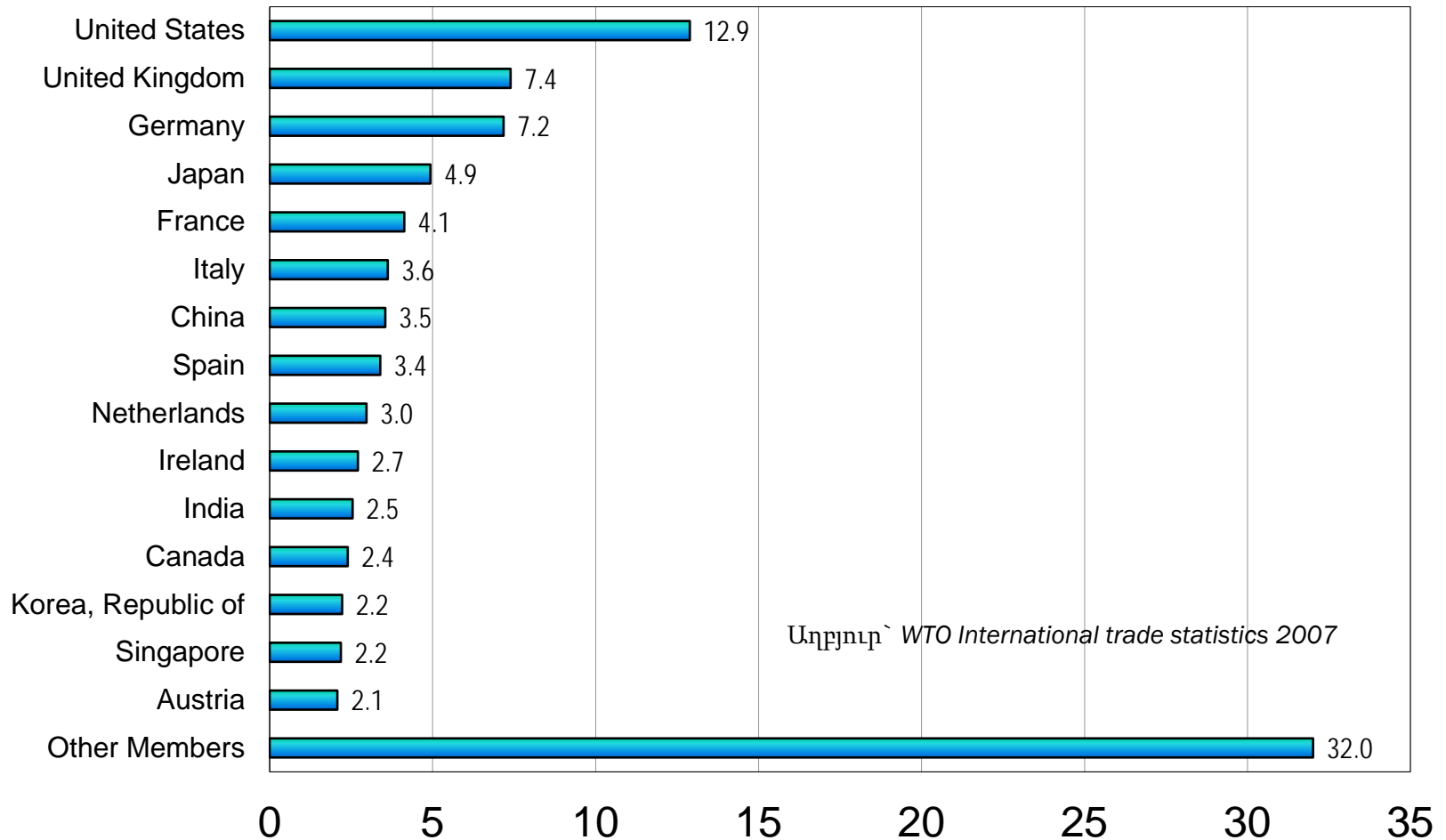
ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԵՎՏՈՒՐԸ OECD ԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ.

ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԱՐԵԿԱՆ ԿՏՐՎԱԾՔՈՎ (1998-2003 Թ)

ԱՀԿ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԲԱԺԻՆԸ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԱՌԵՎՏՐՈՒՄ

ԾԱԳՅ - GATS

Ծառայությունների առևտրի
գլխավոր համաձայնագիրը՝
ԾԱԳՅ, ստորագրվել է Ուրուգվայի
փուլի բանակցությունների
արդյունքում

General Agreement of Trade in
Services - GATS

ԱՅԿ շրջանակներում միակ
և առաջին համաձայնագիրն
է, որն առընչվում է ԾԱ հետ

Հարակից թեմայի քննարկում

- Ուրուգվայի փուլ
- ԱՀԿ համաձայնագրեր
 - GATT և ապրանքների առևտրի վերաբրեյալ այլ համաձայնագրեր
 - TRIPS
 - Բազմակողմանի կամավոր համաձայնագրեր

GATS ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

Հիմնական համաձայնագիր – GATS / ԾԱԳՅ

[2-Accession Papers-English\Annex 1B-GATS.pdf](#)

Հավելվածներ ծառայությունների որոշ տեսակների համար

Երկրների պարտավորությունների ժամանակացանկեր –
Schedule of specific commitments

[2-Accession Papers-English\GATS-Schedule of Specific Commitments-Arm.pdf](#)

“ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ” ՄԱՀՄԱՆՈՒՄԸ

GATS-ը չի պարունակում
“ծառայություն” հասկացության
սահմանում

ԱՅԿ շրջանակում՝ “այն ինչը
ապրանք չէ / նյութականացված չէ”,
հանդիսանում է ծառայություն

Ծառայություն մատուցելիս
վաճառվում է ոչ թե “արդյունքը”, այլ
“գործընթացը/պրոցեսը”

Էլեկտրոնային ապրանք, թե՛ ծառայություն

“ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ” ՄԱՀՄԱՆՈՒՄԸ

Ապրանք գնողին առաջին հերթին հետաքրքրում է վերջնական արդյունքը

- Ապրանք գնողին չի հետաքրքրում գործընթացը որը հանգեցրել է ապրանք ստեղծելուն

Ծառայություն գնողը ձեռք է բերում գործընթացը ծառայություն վաճառողից (GATS Հոդված XXVIII)

- արտադրության ծ.
- բաշխման ծ.
- մարկետինգի ծ.
- վաճառքի ծ.
- մատակարարման ծ.

“ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ” ՄԱՀՄԱՆՈՒՄԸ

Ծառայությունն
մատուցելու պրոցեսը
կարող է հանգեցնել
“ապրանք /
նյութականացված
արդյունք” ստեղծելուն

- Ատանմաբուժության
արդյունքում
“պլոնբայի/լիցքաթաղանթի”
ստեղծում
- ՀՀ օրենսդրության մեջ՝
“Կապալ”

Ծառայությունն մատուցելու
պրոցեսի արդյունքում
“ապրանք /
նյութականացված
արդյունք” կարող
չստեղծվել

- Բժշկական աղտորոշման/
դիագնոստիկայի
իրականացում
- ՀՀ օրենսդրության մեջ՝
“Ծառայությունների
մատուցում”

“ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ” ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

- ԱՅԿ քարտուղարությունը կազմել է ծառայությունների հիմնական տեսակների ցանկը
 - ԲԻԶՆԵՍ-ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
 - ԿԱՊԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
 - ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ և ԱՅԼ ՆՄԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
 - ԴԻՍՏՐԻԲՅՈՒՏԵՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
 - ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

շարունակելի

“ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ” ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

- ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՅԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
- ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
- ԱՌՈՂՋԱՊԱՅՈՒԹՅԱՆ և ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏ
- ՏՈՒՐԻԶՄ և ՆՊԱՆԱՏԻՊ ԱՅԼ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
- ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ և ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
- ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ՅԵՏ ԱՌՆՉՎՈՂ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
- ԱՅԼ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

GATS ԾԱԾԿՈՒՅԹԸ

GATS ծածկույթից դուրս են

- Պետական կառավարչական գործառույթները
- Ծովային տրանսպորտ *(de facto)*
- Ավիափոխադրումների թվաքանակը / “վայրեջքի հրավումքները”
- Աշխատանքային փոխհարաբերությունները (բացառությամբ անմիջականորեն ծառայությունների մատուցման հետ կապված)

GATS ՀՈՒՎԱԾ 1 - ԾԱՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

Cross-border supply
Սահմանի վրայով
մատուցում

- միջազգային հեռախոսային զանգեր
- արտասահմանյան ինտերնետային կայքերից օգտվելը

Consumption abroad
Սպառում
արտասահմանում

- տուրիզմ
- կրթություն արտերկրում
- արտերկրի բուժ. հիմնարկների ծառայություններից օգտվելը

Commercial presence
Գործարար
ներկայություն

- խորհրդատվական, աուդիտորական, բանկային կամ ապահովագրական ընկերությունների դուստր ձեռնարկությունները, մասնաճյուղերը կամ ներկայացչությունները

Movement of natural persons
Ֆիզիկական անձանց
տեղաշարժ

- շինանարարների, խորհրդատուների, արվեստագետների աշխատանքը արտերկրում

GATS ԵՎ ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԸ

Commercial presence
Գործարար ներկայություն

GATS- ը ԱՀԿ շրջանակներում
միակ համաձայնագիրն է, որն
միտված է կարգավորել նաև
օտարերկրյա ներդրումների
արդյունքում ծագող
հարաբերությունները

GATS ՀՈՒՎԱԾ 2 - MFN

Ազգերի
առավել
բարենպաս-
տության
մոտեցում

**Most Favored
Nation**

- Սույն Համաձայնագրով կարգավորվող ցանկացած միջոցի առնչությամբ յուրաքանչյուր Անդամ ցանկացած այլ Անդամի ծառայություններին ու ծառայություն մատուցողներին **անհապաղ և անվերապահորեն տրամադրում է ոչ պակաս բարենպաստ մոտեցում**, քան այն որն ինքը տրամադրում է ցանկացած այլ երկրի նման ծառայություններին ու ծառայություն մատուցողներին:

Հարակից թեմայի քննարկում

- ԱՀԿ հիմնարար 2 սկզբունքները
 - Ազգային մոտեցման սկզբունք
 - Ազգերի առավել բարենպաստության սկզբունք և նրա պատմական էվոլյուցիան

ՇԵՂՈՒՄՆԵՐ MFN-ԻՑ

GATS Հավելված Հոդված II բացառությունների վերաբերյալ (ANNEX ON ARTICLE II EXEMPTIONS)

Ըստ նշված Հավելվածի բացառությունների ցանկը կցվում է

Այդ բացառությունները ներկայումս վերանայվում են և հիմնականում դադարում են գործել ԱՀԿ անդամակցությունից 10 տարի հետո

Բացառություններ տարածաշրջանային համաձայնագրերի համար (ազատ առևտրի գոտիներ, մաքսային միություններ)

Հարակից թեմայի քննարկում

- ԱՀԿ հիմնարար 2 սկզբունքների բացատրություններ
 - Հատուկ և տարբերակված մոտեցում
 - Ազատ առևտրի համաձայնագիր

Հարակից թեմայի քննարկում

- Երկրների բաշխումը ըստ
զարգացման աստիճանի
ԱՀԿ շրջանակում
 - Չարգացած երկրներ
 - Չարգացող երկրներ
 - Առավել թերզարգացած
երկրներ / առավել թույլ
զարգացած երկրներ

Հարակից թեմայի քննարկում

- Գլոբալիզացիա vs Ռեգիոնալիզացիա
- Տարածաշրջանային տնտեսական ինտեգրացիա
 - Ազատ առևտրի համաձայնագիր
 - Նախատեսվող ԱԱՀ Հայաստանի և ԵՄ միջև
 - Մաքսային միություն
 - Տնտեսական միություն
 - Ապրանքների/ծառայությունների, Կապիտալի և Աշխատուժի ազատ տեղաշարժ

GATS ՀՈՒՎԱԾ XVI – MA

Շուկայի մատչելիություն

Market Access

- Հոդվածում հատկանշված մատուցման եղանակների միջոցով շուկայի մատչելիության առնչությամբ յուրաքանչյուր Անդամ ցանկացած այլ Անդամի ծառայությունների և ծառայություններ մատուցողողների նկատմամբ ցուցաբերում է ոչ պակաս քարենպաստ մոտեցում, քան այն, որը նախատեսված է իր **ժամանակացանկում** համաձայնեցված և հատկանշված ժամկետներով, սահմանափակումներով ու պայմաններով

GATS ՀՈՒՎԱԾ XVI – MA

Շուկայի
մատչելիության
սահմանափակ-
ման ձևերը

- Ծառայությունների մատուցողների թվի սահմանափակում
- Ծառայությունների մատուցող ընկերություններում օտարերկրյա մասնակցության սահմանափակում
- ԾԱ ծավալների արժեքային սահմանափակում
- ԾԱ գործարքների թվի սահմանափակում

GATS ՀՈՒՎԱԾ XVII - NT

Ազգային
մոտեցման
սկզբունք

National
Treatment

- Իր ժամանակացանկի մեջ ներգրված ոլորտներում, հաշվի առնելով դրանում սահմանված ցանկացած պայմաններն ու վերապահումները, յուրաքանչյուր Անդամ ծառայությունների մատուցման վրա ազդող բոլոր միջոցների առնչությամբ որևէ այլ Անդամի ծառայությունների ու ծառայություն մատուցողների նկատմամբ ցուցաբերում է ոչ պակաս բարենպաստ մոտեցում, քան այն, որն ինքը ցուցաբերում է իր սեփական նման ծառայությունների և ծառայություն մատուցողողների նկատմամբ:

GATS ՀՈԴՎԱԾ XVII - NT

Ազգային
մոտեցման
սկզբունքի
կիրառման
սահմանափա-
կումների ձևերը

- Չարկային արտոնություններից զրկելը
- Սուբսիդիա տրամադրելու սահմանափակում
- Անշարժ գույքի ձեռք բերման սահմանափակում
- Ֆինանսական միջոցների հասանելիության սահմանափակում
- Աշխատողների պրոֆեսիոնալ որակավորումների հանդեպ խիստ/խտրական պահանջների սահմանում

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱԶԱՏԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ ԵՎ GATS

NT և MA սկզբունքները երկրները պարտավոր են կիրառել այն ծավալով, որքանով ստանձնել են պարտավորություններ

GATS-ը չի պարունակում դրույթներ ծառայությունների սեկտորի մասնավորեցման կամ ազատականացման վերաբերյալ

Հանրային ծառայությունների ծածկույթը GATS-ը չըջանակներուն սահմանափակ է

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ GATS

Էներգակիրների փոխադրումը դուրս է մնացել GATS ծածկույթից

Խմելու և ոռոգման ջրի մատակարարման վերաբերյալ ոչ մի երկիր պարտավորություն չի ստանձնել

Կրթության բնագավառին առնչվող պարտավորություններ ստանձնել են ընդամենը 50 երկիր

ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑԱՆԿԵՐ

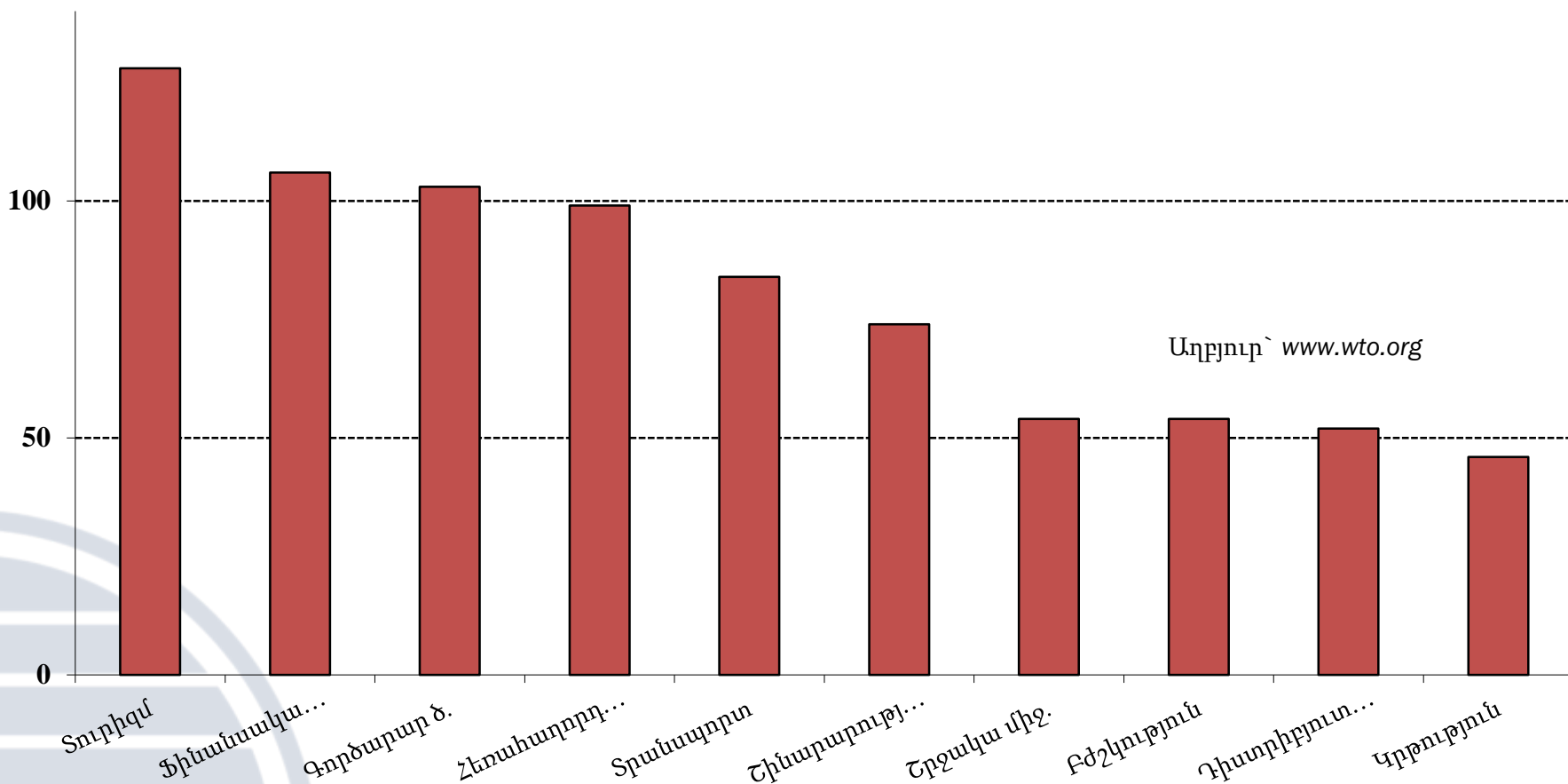
Շուկայի մատչելիության
և ազգային մոտեցման
պայմանները նշվում են
երկրների
պարտավորությունների
ժամանակացանկերում

[2-Accession Papers-English\GATS-Schedule
of Specific Commitments-Arm.pdf](#)

- Հորիզոնական
պարտավորություններ
- Հեռահաղորդակցության
ծառայությունները
Հայաստանի ՊԺ-ում
- Ապահովագրական և
բանկային
ծառայությունները
Հայաստանի ՊԺ-ում

ԱՀԿ ԱՆԴԱՄ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ԹՎԱԿԱՆԱԿԸ ՈՐՈՆՔ ՍՏԱՆՁՆԵԼ ԵՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՆՇՎԱԾ ՃՅՈՒՂԵՐՈՒՄ

GATS ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

Հավելվածներ
ծառայություն-
ների որոշ
տեսակների
համար

- Ֆիզիկական անձանց տեղաշարժ
- Օդային տրանսպորտի ծառայություններ
- Ջրային տրանսպորտի ծառայություններ
- Ֆինանսական ծառայություններ
- Հեռահաղորդակցություն
- Հիմնական հեռահաղորդակցություն (basic telecommunication)

ԹԱՓԱՆՑԻԿՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՊԱՀԱՆՁ

Համաձայան GATS Հոդված III-ի ԱՅԿ
անդամ երկրները պարտավոր են
միմյանց տեղեկացնել
ծառայությունները ոլորտը
կարգավորող իրավական դաշտում
տեղի ունեցած յուրաքանչյուր
փոփոխության վերաբերյալ

GATS ԲԱՑԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Համաձայան
GATS-ի երկրները
իրավունք ունեն
զերծ մնալ իրենց
պարտավորու-
թյունների
իրականացումից՝
ելնելով հետևյալ
նպատակներից

- հասարակական բարքերի պաշտպանություն
- մարդկանց, կենդանիների և բույսերի առողջության պաշտպանություն
- ազգային անվտանգության շահերի պաշտպանություն
- վճարային հաշվեկշռի պաշտպանություն
- պետական գնումների պարագայում

Հարակից թեմայի քննարկում

● US Online Gaming Case

- ԱՄՆ-ն Անտիգուա և Բարբուդայի դեմ
 - ԱՄՆ-ի դիրքորոշում` անհրաժեշտ է պաշտպանել հասարակական բարքերը
 - Անտիգուա և Բարբուդայի դիրքորոշում` նույն մոտեցումը չի տարածվում ամերիկյան կազինոների վրա

Հարակից թեմայի քննարկում

- Վեճերի կարգավորումը ԱՀԿ շրջանակներում
 - Միջազգային իրավունքի բնագավառում ամենաարդյունավետ ընթացակարգ
 - Քննախումբ
 - Բողոքարկման մարմին

GATS ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԸ

ԱՅԿ անդամ երկրների
օրենսդրական և
ինստիտուցիոնալ դաշտի
համապատասխանեցման
անհրաժեշտություն
GATS ներքո ստանձնած
պարտավորությունների
հետ

- Կառուցվածքային բարեփոխումների իրականացնելու անհրաժեշտություն
- Ավելի կանխատեսելի միջավայր օտարերկրյա ներդրումների համար
- Ծառայությունների ոլորտում արտահանման ծավալների աճ
- Գործարար, սոցիալ-մշակութային, կրթական, գիտական, կապերի անրապնդում

GATS ԱՊԱԳԱՆ

ԱՅԿ
բանակցու-
թյունների
Դոհայի փուլ

- ՕԱ հետագա ազատականացումը բանակցային հիմնական “կռվախնձոր” զարգացած և զարգացող երկրների միջև
- GATS ճյուղային ծածկույթի ընդարձակում
- Սուբսիդավորման, դեմփինգի և պաշտպանական միջոցառումների վերաբերյալ դրույթների ընդգրկում GATS շրջանակում

Շնորհակալություն

